

מראי מקומות- מנחות ס"ג

נ"ז), הא לישתן ועריכתן של המנחות צריך להיות בפנים, ולא מצויין כלים אלו בפנים, וא"כ למה צריך משנתנו ללמד לנו דין זה. ותי' דנהי דלישתן צריך להיות בפנים, אבל מ"מ יכול להוציא אח"כ לאפיי', ואף דלכתחלה אסור להוציאן, מ"מ אינו נפסל המנחה בכך [ועדיין צע"ק, דהמשנה מחדש לנו דין דתלוי בדאי דאיסורא]. עוד תי', דנהי דלישתן צריך להיות בפנים, אבל זהו ג"כ רק לכתחלה [וגם זה ק' כנ"ל].

(ה) **כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי- פרש"י**, ואי ס"ד תנור מקדש, איפסלו ביוצא. והק' העולת שלמה, לכאור' הי' רש"י יכול לפרש בפשיטות, דכיון דכתי' תנור, ודרשי' שיהא הקדשו בתנור, א"כ היכי מצי לאפות בחוץ, הא אין כלי שרת מקדש אלא בפנים. ותי' משום דהוה מצינן לפרש הא דאמר כשרות אבית פאגי, היינו לאחר שנאפו בעזרה, כשרות להוציא בבית פאגי.

(ו) **והלא לא נאמר אלא קרבן אחד, ונאמר בו חלות ורקיקין- פרש"י**, ואע"פ שלא נאמר אלא קרבן א', כ' בה שני מינין, אלמא שניהן נקראין קרבן אחד. ויש לעי' בביאור הדבר, דלכאור' הי' שייך לומר דאף דחלות ורקיקין לא חשיבי דבר א', אבל מ"מ כיון דהתורה אמרה קרבן אחד וכלל בו חלות ורקיקין, אלמא יכול להחשב קרבן א' אף שיש בו חלות ורקיקין, ולא חשיבי ב' קרבנות. אבל מדברי המנחת חינוך (קט"ז, ב') נראה דלא הבין כן, שהרי כ' דאיכא נפק"מ בין ר"ש ור"י היכא דנדר בפירושו להביא חלות או רקיקין, דלפי ר' יהודה צריך להביא מה שנדר, ולפי ר"ש יכול להביא גם השני, דכבר חידש התורה דדבר א' הם, ואין חילוק בין חלות לרקיקין. אלמא דהבין המנ"ח דכוונת הגמ' לומר דדבר א' ממש הם.

(ז) **וקומץ משניהם, ואם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא- ע' בנתיבות הקודש**, דהעיר דמבואר דלכתחלה יש לקמץ משניהם, ומהו הביאור בזה. וביאר דאולי אי"ז מצד עצם מצות הכשר קמיצה, אלא דכיון דהשיריים

(א) **מחבת צפה ומעשיה קשין- פרש"י**, דצפה משום שאינה עמוקה, אלא שוליה צפין אצל אוגניה. אולם הפיה"מ להרמב"ם פי' דצפה היינו דאין לה שפה, לכן העיסה קשה כדי שלא תגר. וכע"ז בר' גרשום דצפה משום דאין לה בית קיבול, אלא חלקה היא (וגם רש"י בהמשך כ' דמחמת אין לה תוך, וזהו לשון על מחמת). והק' המקדש דוד (ג', ה'), הא אמרי' לעיל (נא). דמנחת מחבת טעונה כלי, ואי נאפה מאתמול איפסיל בלינה, ואיך כלי מחבת מקדש המנחה, הא אין כלי שרת מקדש אלא מתוכו, וזה אין לו תוך. וכ' דעכצ"ל דחידוש הוא דמחבת מקדש, וכמו דסכין מקדש אע"פ שאין לו תוך, כן כלי מחבת.

(ב) **מרחשת עמוקה דכתי' וכל נעשה במרחשת, מחבת צפה דכתי' ועל מחבת- העיר השפת אמת**, לפי ר' יוסי הגלילי איך מיישבים דיוק זה בפסוקים, הרי לכאור' שניהן צפין. וכ' דאה"נ, דלריה"ג שניהם צפין, אלא דכיון דמרחשת מכוסה, א"כ שפיר יש לומר דנקרא "ב"מרחשת, משא"כ מחבת שאין בה כיסוי, אמרה תורה "על" מחבת.

(ג) **הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח, וכו'- כ' הרש"ש**, דלכאור' אפי' אמר הרי עלי מנחת מאפה סתם, לא יביא מכל הני, כיון דילפי' מדכתי' מאפה תנור, הרי לא גילתה התורה שיוכל להתנדב זולת מאפה תנור, והניח בקו'. וכן הק' השפת אמת, ותי' דצ"ל דלרבותא דר"י נקטי', דלר"י אפי' פירש בתנור יכול להביא מעשה כופח. וכ' עוד להסתפק בדעת ר' יהודה, מהו אם אמר הרי עלי להביא מאפה כופח, האם גם בכה"ג יכול להביא מאפה תנור, דהתורה חידש דתנור וכופח שוין הן, או דלמא ודאי אינן שוין, רק דחידש התורה דיכול להביא מאפה כופח אף דאמר מאפה תנור, דכופח נכלל בנדר של תנור, אבל תנור אינו נכלל בכופח, והניח בצ"ע.

(ד) **לא יביא מאפה כופח ומאפה רעפים ומאפה יורות הערביים- העיר התפארת ישראל** (יכין

משמע הכי, אלא דשוין לגמרי, רק החילוק הוא בענין הטירחא. ולכן פי' דשביחא מילתא היינו דנראה מזה עשירות וגדולה לבית ד'.

(א) **בשבת מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקה ואל ירבה במלאכות הרבה**- הק' המקדש דוד (כ"ה, ב'), אם רואין כאן דעושין טצדקי כדי למעט בחילול שבת אף במקום דמותר כדי לעשות העבודה, א"כ למה לא מציינו שיש דין שישחוט הקרבנות ע"י שנים, ויהי' מצד של שנים שעשאוה, ולא יהי' כ"כ חילול שבת. וכ' לייסד דהא דמשתדלין לעשות טצדקי כדי למעט החילול שבת, זהו רק לענין מכשירין להעבודה גופא, דנהי דמותר לעשות המכשירין שלא הי' אפשר לעשותן מע"ש, אבל משתדלין למעט בעשיית מלאכה. אבל לענין העבודה גופא, בזה עושין העבודה כצורתו בחול, ואין משתדלין למעט במלאכה כלל.

(ב) **מוטב שירבה וכו'**- ע' בקרן אורה (ריש סד). דביאר דכ"ע מודו דמעיקר הדין אין חילוק בין לעשותה במלאכה א' ובין לעשותה בהרבה מלאכות. אלא דס"ל לר' ישמעאל דמשום חומר שבת מוטב להרבות במלאכה א' ולא להרבות במלאכות הרבה. ורבנן חולקים עליו וס"ל דמפני מצוה מן המובחר מותר להרבות גם במלאכות הרבה, ועל דרך זה פי' הקר"א כל הסוגיא.

הם מחלק הכהנים, א"כ יש להכהנים זכות בכל המנחה, ולכן צריך לכתחלה ליתן להם הנותרת מכל מין ומין, הן מהחלות והן מהרקיקים, ולכן אין לפחות מא' מהם, דזהו חלק הכהנים. וא"כ, ממילא צריך לקמוץ משניהם, אבל לא מצד דיני הקמיצה, אלא משום דיני הנותרת.

(ח) **איכא בינייהו דאי עבד- פרש"י**, לפי ר"י דיליף טעמא מקרבן א', בדיעבד כשרות, אבל לפי ריב"ז דיליף מבלולה וחריבה, כי היכי דבלולה וחריבה פסולות אם עירבן, ה"נ חלות ורקיקין בדיעבד לא. וע' בקרן אורה שהביא מה שהעיר המשנה למלך אהא דלא הביא הרמב"ם דין דיעבד. וכ' הקר"א דיש לפרש דין דיעבד באו"א, דהא לכאו' לדברי רש"י ק', מהכ"ת לומר דיהי' כשר בדיעבד, אם התורה אמרה לעשותה באופן מסויים. ולכן כ' דבדיעבד היינו אם נדב חלות ורקיקין, דלפי ר' יהודה כשר, דרק משום דלקרבן א' נדר צריך להביא או חלות או רקיקין, אבל אם נדב בפירוש חלות או רקיקין יכול ליתן שניהם. אבל לפי ריב"ז לא אמרי' כן, דכמו דאם נדר לעשות מנחה שהוא חצי מחבת וחצי מרחשת דאינו כלום, כן אם נדב חצי חלות וחצי רקיקין.

רבי ישמעאל

(ט) **פרק ר' ישמעאל אומר**- ע' ביד דוד שהעיר דבסדר המשניות הוי פרק ר' ישמעאל אחר פרק שתי מדות וקודם פרק שתי הלחם, וכאן נשנה פרק ואלו מנחות נקמצות, ובודאי דכן ראוי להיות, שהרי עדיין לא השלים דיני מנחות ובפרט בקמיצתן, וא"כ למה הפסיק באמצע הסדר, ולאחר שגמר דיני מנחות הי' ראוי לשנות דיני העומר ושתי הלחם, וצ"ע למה נשנה כאן בסדר הגמ', והניח בקו'.

(י) **בחול מיייתנין מחמש, דהכי שביחא מילתא-** פרש"י, כך משובח הדבר, דהוי עשרון מובחר טפי, שאין ממציא מכל סאה אלא מעט, אותו סלת דק היוצא ראשון. והק' הרש"ש, לפי זה הדרא קושיא לדוכתי, הו"ל גם בשבת לעשות כן, וכ' דגם לשון הגמ' לא